

N.F.S. Grundtvig *Anholtstoget*
Anholtstoget
Sandsigeren eller den danske Huusven
Anholtstoget

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.6, maj 2015

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1811 (SJ: 160)

Andre udgaver

PS *Poetiske Skrifter* 1

Teksten er etableret af Holger Berg

Punktkommentarer, indledning og tekstredigering er skrevet af Holger Berg, redigeret af Klaus Nielsen og Kim Steen Ravn

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2023

[[A:273]]

Anholtstoget.

1 |PS:305| Hvorledes? er det ikke Danmarks Baade,
Som væbnede henstævne hist paa Sø
Mod Anholts Kyst? o, hvilken sælsom Gaade!
Vil Danske stride mod den danske Ø?

2 |A:274| Forundres ei, men vend dit Øie did,
Hvor før sig løftede fra Taarnets Tinde
Det klare Skin ved skumle Midnatstid
For venlig om de blinde Skær at minde!
Der vaier nu hint Søuhyses Flag,
Og snarlig vil Kartovers Tordenbrag
Forkynde Troldene, som feige lure
Med tændte Lunter bag de høie Mure,

For Ild og Død af Svælget at udlyne
Naar Dannebrog sig lader kæk tilsyne
Og høit sig løfter paa sin egen Grund.
Ja, seer du hist, hvor op fra Havets Bund
Sig Skummet vælter bag de bretske Snekker,
Hvor Stridsmænd vrimle paa de høie Dækker!
En Kamp hel varm her gives at bestaa
For danske Mænd og deres Baade smaa.

3 Men siig mig dog, er Taarnet hist paa Sand
Og Kysterne i fjerne Engelland
Et Hlidskjalf vel, hvorfra det klare Øie
Kan overskue Hav og Jord saa nøie?
Hvad heller er de danske Aareslag
En Lyd som den af Herrens egen Tunge;
|PS:306Thi ikkun den, trods Bølgens hule Brag,
Kan over Hav i fjerne Bjerge runge.

4 |A:275O, spørg ei saa! ak, veed du det da ei,
At Storbritannien er Angurbode,
At Midgardsormen, hendes fule Søn
Omvinder lumskelig den hele Klode,
At han, den sledske, lede Helveddrage,
Som ruger over stjaalne Dynger Guld,
Har ført Afguderiets Tid tilbage,
Og reist et Alter af det røde Muld,
Hvor Jordens Folkefærd med Andagt knæle,
Opoffre blinde deres arme Sjæle,
Og som en Tilgift Tro og Fædreland!
Uhyret hvisler over brede Strand
Hvad Afgudsflokken ham i Løn forraader,
Den gamle Hex forstaaer at skelne Røsten,
Der suser hjem fra Syden og fra Østen,
Og fra det høie Norden.

5 Ak! fra Nord!
Saa druknede du alt den stærke Thor
I Ormens Gift og kunde den ei fælde!
Hvad Fædrene af Bretlands usle Trælle
Sig købte mandelig for skarpe Staal,
Det tigge Sønnerne paa Trælleviis af Naade,
Ved deres eget Blod til Ormen at forraade.
O, visselig har Gud sin Vredes Skaal
Udøst, hvor før Velsignelsernes Vædske
|A:276Fra Himlen drypped over kolde Nord,
Da nu med Guld kun Sjælene sig lædske,

Og slige Tidsler voxe op af Jord!

6 Ja, hvad var det, som før bevared Blodet
Saa klart og sundt i Aarerne det flød?
|PS:307Hvad var det vel, der saa oplived Modet,
At hæderlig det leved gennem Død?
Hvad andet vel end rene Himmelluft,
Som splittede hver giftig, jordisk Taage,
Hvad andet vel end Himmelurtens Duft
Der flux forjog fra tunge Øielaage
Den dorske Søvn med sine onde Drømme!
Da Øiet klart den falske Slange saae,
Som hyllet under Blomsterteppet laa;
Da løfted det sig over Støvets Vrimmel
Og stirred dristig ind i Herrens høie Himmel.
Hint stolte Himmelsyn, som dorske vi beskue
Og kummerlig benævne Regnens Bue,
Fordi ei mer det os er Herrens Tegn,
Men kun et Farvespil af Sol og Regn,
Det høre vi vort Nordens gamle Skjalde
Med sindrig Kløgt en Bro til Himlen kalde;
Thi visselig vort Liv er slig en Bro,
Kun fra dens Top kan Øiet klart indskue
I Paradiset bag den stolte Bue;
|A:277Men steile Hvælving kan kun de bestige,
Som vide med en stærk og stadig Tro,
At det er Veien til Guds Himmerige;
De Andre kun forlyste Øiets Sands
Med Skygger og den tomme Farveglands.
De krybe om ved Buens lave Fod
Og bade, baltre sig i lunkne Flod,
Til Ebbens korte Vexelstund er omme
Og skummende de høie Bølger komme;
Da hvirvles de i Afgrundssvælget ned
Og lære skælvende: der er en Evighed.
Hvor skulde de mod Paradiset stunde,
Tillukke Øiet for det falske Skin
Og vandre frem med faste raske Trin,
|PS:308Som nægte ham, den Eneste, der kunde
Oplade Porten, som i første Old
Tillukkedes af Almagts stærke Finger,
Den Eneste, som mægter med sit Skjold
At værge os, naar Kerubimen svinger
Det hvasse Sværd og alle Hjerter grue
For Vredens Staal og Staalets blanke Lue?
Hvorledes kan en hellig Aand opfylde

Vantrevne Slægt, som længer ei vil hylde
Ham, Aanders Ypperste, Gud Faders Helligaand,
Som ene mægter ved sin stærke Haand
At reise os af Faldets dybe Grav
[|A:278](#)Og skænke os en trofast Vandringsstav,
Saa ei vi glide paa den glatte Bue!
Nei, ret som Stormene, da med vanhellig Haand
Man Herrens Plantning ødte, Anholts Land
Forvandlede til ufrugtbar Flyvesand,
Saa have og de onde Lysters Storme
Europa og selv Danmark ødelagt,
Da Tro og Haab, som Kærlighedens Vagt
Nedhuggedes; nu Rigerne som Huse
Paa Sand, ei længer staa, men rave kun;
Naar Havet voxer, og naar Storme suse,
Sig til en Grav oplader falske Grund.

7 Men gamle Jylland, kære Fosterfader!
Som Dreng du holdt mig i din stærke Haand,
Da tyktes det mig klart paa dine Lader
At end i dig var Guds og Nordens Aand:
Fra Øiet lyned end det gamle Mod
Naar lange Tirren hedede dit Blod,
Og rede var du til paa Jydeviis,
Som han din gamle Søn fra Nørreriis,
Og mangen Gæv, som Saga i sin Bog
Afmalet har med favre, røde Stave,
[|PS:309](#)At løfte Nakken over Trælleaag,
Og holde Voldsmænd under Tugt og Ave.
De gamle Sæder var endnu tilhuse
I Dont og Drik, i Klæder, Tungemaal:
[|A:279](#)Med Sølvlaaget pranged fulde Kruse,
Ved Barselgildet spiste du af Skaal
Dit gode Øl, som i Kong Snios Dage;
Du varmed dig ved aabne Skorsteens Ild
Og Lyseklynen skinned klar og mild
Paa dine hardtad aldrig tomme Hænder,
Hvor Ladheds Søn ei kunde mættet sig,
Der blev ved Flid og Nøisomhed du rig,
Men aldrig saae jeg du dit Hjerte lukked
For den som under Armod's Byrde sukked,
Og Pauli Bud du fulgte veltilmode,
Med Ordets Tjener delte du det Gode.
Det gjorde Du, fordi det Guddomsord
Han dig forkyndte fra den høie Stol,
Endnu for dig var Livets rette Sol;

Fordi uhyklet Herrens Naadebord
Du agtede for Livets bedste Gilde.
Ak, er hos dig nu ogsaa Aanden død?
Er Hæderskrandsen som de lange Tider
Har giennemblomstret, liflig grøn og rød,
Nu falmet dog og visnet hen omsider?
Umuligt vist, den kunde ikke prale,
Som om den bundet var i Sydens Dale
Af Laurbærløv og farverige Blommer,
Thi den som du, var magre Hedes Søn
Kun brune Lyng og Porsen mørkegrøn,
[|A:280](#)Men blomstred derfor og ei blot en enkelt Sommer:
Den mørknedes alt under Vintersky,
Naar Vaaren kom den lysnede paa ny.
[|PS:310](#)Du stolt den bar ved Oder som ved Rin,
Da Sjællands unge Olding tabte sin;
Ja til den Gud, jeg saae dig trolig dyrke,
Jeg har det Haab, han dig vil unde Styrke,
Saa Troldevid og Jettemagt til Trods
Du end en Stund dit stolte Arvegods
Kan gemme trofast i din Egekiste.
Ei nogen let skal Nøglen dig fravriste,
Men vogt dig nøie for den gamle Snog,
Der som en Lysets Engel gaaer omkring
Og vil fordærve hele Jordens Ring,
At han dig ei den skal af Haand udliste.

8 Mit Haab mig skuffer ei: i røde Sand
Et sanddru Vidnesbyrd jeg seer opskrevet,
Og om end større ei din Krands er blevet,
Du med dit Blod den dog har lædsket saa,
At den kan frisk en Tørke gennemgaa.

9 Men hvem er det, sig løfter hist i Baad?
Udkaaret er han i Guds vise Raad,
Til os i Minde at tilbagekalde
Hvad liflig kvædes om af Nordens Skjalde;
[|A:281](#)Thi stander han ei der foruden Skjold
Og uden Brynje, ret som Odins Balder,
Omsuset ei af Pile eller Spyd,
Men hel omhvinet af en værre Lyd!
De hede Kugler stævne mod hans Bryst
Men deres Hvislen hører han med Lyst,
Det lyner trindt, men Helten dog ei falder,
De røde Blus sig ikkun sammenvinde
For hædrende at straale om hans Tinde.

Nei, bretske Loke! dine fule Raad
Forgæves kun du Skytterne indblæser,
|PS:311|Et Misteltein dig fattes til din Daad
Og ingen Hødur ganger dig tilhaande.
End ei den frygtelige Time lød,
Som skal forkynde Norden Balders Død,
Da Danmarks Aser skal i haabløs Vaande
Paa Banetuen stande, og tilbage
Fra Hel med Klippens og med Engens Klage
Forgæves kalde ham, hvis høie Aand
Sig billedlig i Helten aabenbarer:
Den rette Baldur, som ei mer nedfarer,
Men farer høit op over alle Himle,
Naar vi forglemme Faderen i Gimle.
Den Uheldstime kommer alt for vist,
Da vi forlades af forladte Krist,
Men sikkerlig dog Himlens høie Torden
|A:282|Før Herren og hans Kraft forlader Norden,
Med stærke Lynslag rammer og udsletter
Din Slægt og dig, I Babels onde Jetter.

10

Dog, hvad er det? eenarmet Helten staaer!
Saa løste Kuglerne dog under Stridens Bulder,
Umærkelig en Arm fra kække Skulder!
O nei, vidunderlig den raske Sømand staaer
Eenarmet kun, fordi os Herren vilde:
Hin Odins anden Søn i ham afbilde.
Da Ulvens Broder, Midgards fule Orm
Ved Axelstad Skidbladnir vilde sluge,
Det vakkre Skib, som trodsed mangen Storm,
Og mangt et Lyn fra aabne Fiendeluge,
Saa drabelig hin Ungersvend sin Arm
I Ormens Gab indstak, som Tyr sin Haand
Nedsænkede i Fenrisulvens Strube.
|PS:312|Ei var tilrede snilde Alfes Baand,
Og Ormen sig bortsneg med stolte Rov:
Den bedste Eg i Dannerkongens Skov,
Men Heltens Id ei som hans Arm en Grav
Skal finde i den fule Slanges Gab:
En af de Mindestene skal den være,
Som stande tæt og fast paa Nordens Hav,
For Vidnesbyrd til sene Slægt at bære
Om Kraften som i Naade Herren gav;
|A:283|For dorske Børnebørn endnu at lære,
Hvad der engang i Norden kaldtes Ære.

11 Hvor fødtes denne Helt? maaske
Imellem gamle Norrigs Kampefjelde;
Maaske, hvor Hekla under evig Sne,
Til Trods for den og for sin høie Ælde,
Ukølnet staar med Ungdomsild i Barmen?
Der fødtes og opfostredes jo Han
Som ligger hist udstrakt paa Anholts Sand:
Den kække Melsted, trindt med Lig indhegnet,
Som det en tapper Jydehøvding egned,
Naar Solen kølnes og naar Havet fryser,
Naar Nattens Mørke ruger over Jord,
Da er det jo kun i det høie Nord,
De blanke Nordlys mægte end at lyse.

12 O, sørgeligt, at Norden ei er heel
At Lemmerne ei have fælleds Sjæl
Ja at, desvære, Nogle have ingen,
At den er sjelden, som har Mod i Bringen;
Men, stolte Norrig! her du dog skal lære
At Daners Mark kan anden Grøde bære,
End skøre Ax, og Blomsten fin og spæd,
|PS:313At end en Agern, Danmarks gamle Sæd,
Kan spire og saa dybe Rødder slaa,
|A:284At den i Stormen kan urokket staae.
Vel sandt, at ret saa Skovens Ege svinde,
Alt sjeldnere en Helt med Egemarv
Sig løfter kæk, men til et herligt Minde
Om svundne Old og Jyders gamle Arv
Ved Anholts Kyst du seer en Egebul
Som dine Graner ei kan overskygge.

13 Men, kække Jyde! vil du sige mig:
Gik Fædres Guds frygt og i Arv til dig?
Forlorede du uden Suk din Arm,
Og blottede du djærv din unge Barm,
Fordi, som Kristen, Trods du turde byde
Til dem der kun kan vort Paulun nedbryde,
Men ei os selv tilføie noget Meen;
Fordi du heller gik til Himmerige
Enarmet, ung, end at du vilde svige
Din Gud, din Ed, din Drot, dit Fædreland?
O tør jeg tro, at ei din egen Styrke,
Ei Lykkens Uting, lig nedsjunkne Slægt,
Du stoled paa, og voved fræk at dyrke;
Men at du Herrens Kraft og Herrens Varetægt
Tilregner, hvad dig undtes at bestaa,

Tilregner, hvad dig undtes at undgaa?
Er det ei saa, da prise andre Skjalde
Din Idræt høit, naar du maa staa og falde!
|A:285Jeg sukker dybt i Sind og tier kvær,
Og hvad jeg sang om dig og om din Færd
Jeg da kun sang om dine gamle Fædre.
Som Gud ved dig i Graven vilde hædre.

14

|PS:313Ja, danske Sømænd! som i Sund og Belt
Saa ivrig hige efter Navnet Helt,
Jeg glædtes tit, naar ved en kæk Bedrift
I mindet mig om Træk i gamle Skrift;
Men ei min Frygt jeg eder vil fordølge!
End gynge I paa samme danske Bølge,
Og tumle eder der saa kækt og trygt,
Som eders Fædre uden Tvivl og Frygt;
Men mon I og andægtige beskue
Fra Bølgetoppen Himlens gamle Bue
Og mon for ham I ydmyge nedknæle,
Som holder den og Stormene i Haand?
Hvad heller er det kun et Eftermæle
Og Samtids Pris hvad med hovmodig Aand
I beile til og tykkes værd at vinde?
Ak, er det saa da er I kun et Minde,
Som med det Svundne hurtig vil forsvinde;
Et Kraftens Efterskin, som eders lave Baade
Er Efterskin af Danmarks stolte Flaade,
Som troende sig løftede mod Sky
Med høien Mast den kække Orlogsmand,
|A:286Naar Storme reistes, ei han søgte Ly
Men droges med dem paa den vilde Strand;
Ei er det saa med eders lave Baade,
Paa glatte Flade af det stille Vand
I mægte kun med dem at ro og raade,
Naar Stormen reises, maa I søge Land.

N. F. S. Grundtvig.